

RDEČI PRAPOR

Izhaja v Ljubljani vsak torek, četrtek in soboto.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 14 K, za pol leta 7 K; za četrt leta 3-50 K, mesečno 1.20 K. za Nemčijo za pol leta 7-90, za četrt leta 4 K; za Ameriko za pol leta 9-50 K za četrt leta 4-80 K

Polnletna številka 18 v.

Reklamacije so poštnine prose. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati: Enostopna pet t. vrstica (širina 88 mm) za enkrat 20 vin. večkrat po dogovoru.

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

8. štev.

V Ljubljani, v četrtek, dne 20. januarja 1910.

Leto XIII.

Visoki deželni zbor vojvodine Kranjske!

Z ozirom na to, da je v teh dneh na dnevnem redu visokega deželnega zbora tudi izprememba občinskega reda in občinskega volilnega reda za Ljubljano, si usoja podpisano društvo kot tolmač mišljenja socialno-demokratskega organiziranega delavstva vlagati visokemu zboru sledečo

spomenico:

Načrt, ki se po glasovih v javnosti predlaga visoki zbornici na odobrenje, določa poleg drugih važnih izprememb zlasti dvoje načelnih novosti. Prva je ta, da se podeli občinska volilna pravica polnoletnim avstrijskim državljanom, ki prebivajo že tri leta v ljubljanski občini. Te nove volilce bi imel mestni magistrat uvrščati v tretji volilni razred, v katerem bi pa volili tudi vsi člani prvega in drugega razreda.

Ako bi se sprejela ta določba, bi se ž njo ustvarili dve vrsti volilcev: Prvi bi imeli po dvoje glasov, drugi po en glas. Po pravici bi se tedaj lahko govorilo o privilegiranih in neprivilgiranih volilcih. Jasno je, da bi bili drugi na tak način močno oškodovani in lahko bi se zgodilo, da bi njih volilna pravica postala iluzorna, ker bi jih volilci prvega in drugega razreda utegnili majorizirati.

Podpisano društvo in tudi delavstvo, v čigar imenu govori, smatra naši dobi edinole čisto, nepopačeno splošno in enako, tajno, neposredno volilno pravico primerno. Če se pa prilagodi večkrat izraženemu mnenju, da je vpeljava take volilne pravice za občine zaradi državnih zakonov nemogoča, mora smatrati za najprimernejšo tisto volilno preosnovo, ki se najbolj približuje idealu splošnosti in enakosti. To se pa nikakor ne more reči o predlaganem načrtu. Po razredih razvrščena volilna pravica je vsekakor najbližja enakosti tedaj, kadar ima vsak volilec po en glas in kadar so mandati določeni po številu njih članov. Pluralna volilna pravica, ki jo vsebuje načrt, je pa nedvomno zanikanje enakosti.

Velika večina visokega deželnega zbora je večkrat v zbornici sami naglašala, da priznava upravičenost splošne in enake volilne pravice za vse javne zastope. To dejstvo navdaja podpisano društvo tembolj z upanjem, da bo visoki deželni zbor tem rajši vpošteval pomisleke proti doslej znanemu načrtu, ker se želja prosilcev popolnoma vjema s slavnostno naglašanimi nazori deželnozborskih strank.

Načelu enakosti pa nasprotuje tudi določba, da bodi volilna pravica dovoljena državljanu šele po triletnem bivanju v občini. Taka določba bi bila zlasti škodljiva delavcem, ki so prisiljeni iskati dela po gospodarski konjunkturi. Gospodarska sila goni delavca včasih po najraznovrstnejših krajih in lahko bi se zgodilo, da marsikateri delavec po cela desetletja ne bi mogel izvrševati volilne pravice v občini. Novi volilni načrt gotovo priznava volilno pravico onim, ki je doslej še nimajo, ker se vpošteva dejstvo, da tudi oni s svojim delom in z neposrednimi davščinami pomagajo vzdrževati občinsko gospodarstvo. To se pa ne začinja šele po tretjem letu in zato je jasno, da omenjena določba nima demokratičnega značaja.

Večkrat omenjeni načrt predlaga tudi proporcni način volitev. Ta druga važna izprememba je z demokratičnega stališča simpatična in podpisano društvo jo odkritosrčno pozdravlja. Toda proporcne volitve morejo le tedaj pospešiti pravičnost volitev, ako jim ni izpodmaknjen temelj na drug način. Rezultat primerne zastopstva vseh volilnih upravičencev se ne more doseči, ako je s pluralno volilno pravico enemu delu zamčeno neprimerno veliko zastopstvo.

Z ozirom na navedene argumente si usoja podpisano društvo prositi:

1. Visoki deželni zbor vojvodine Kranjske blagovoli tako izpremeniti načrt občinskega reda in občinskega volilnega reda v Ljubljani, da bo:

a) zamčena občinska volilna pravica vsakemu ob času razpisa volitev v občini bivajočemu samopravnemu avstrijskemu državljanu, ki ni po posebnih določbah sploh nesposoben za volitev;

b) razdeljeno število mandatov posameznim volilnim razredom enakomerno po številu volilcev vsakega razreda;

c) vsakemu volilcu priznan le po en glas.

2. Ker se predlaga visokemu zboru tudi proporcni način volitev, smatra podpisano društvo to priliko za najprimernejšo, da bi visoki deželni zbor sklenil enak način volitev tudi za ostale občine v deželi in za deželni zbor sam. Zato razteza društvo svojo prošnjo tudi na to.

V nadi, da bo visoka zbornica rada vpoštevala upravičene želje doslej zastopanih mnogoštevilnih državljanov in deželanov ter sklenila volilni red, ki se bo čim največ približeval pravim demokratičnim načelom, utemeljenim v politični zavednosti in primernim žrtvam ljudstva, ponavlja svojo prošnjo

judani

odbor

političnega društva „Bodočnost“.

PODLISTEK.

Savičev pesimizem.

Dalje.

Pavelček se je smejal, kadar so ga tako hvallili. On ni preveč premišljal o svoji dobri glavi, le vesel je bil, da se mu ni bilo treba «biflati» in da je znal, kar so ga učitelji vpraševali. Morda se bolj vesel je bil, da je imel dosti časa za igre na prostem zraku, in ko so se v prvih razredih nižje gimnazije učili naravoslovja, mu je bila največja slast, če je smel obesiti zeleno puščico preko rame, pa jo ubrati ven, na polje in v gozd, loviti metulje in brošče, ali pa nabirati rastline.

Včasih se mu je zdelo, da je lep herbarij ali bogata zbirka kukcev najvišji cilj za človeka. Vedno je tekmoval z ostalimi učenci in nikakor ne bi bil dovolil, da bi imel kdo drugi lepšo zbirko od njega.

Pozneje so mu bili grški in rimski klasiki alfa in omega življenja. Do tega prepričanja je moral priti, poslušajoč profesorje starih jezikov, ki so zatrjevali vsako uro, da je klasicizem najvzvišenejša svetost tega sveta. Ko je začel čitati nemške, ruske in francoske pisatelje, se mu je vera v klasike že nekoliko omajala, vsaj toliko, da se mu niso zdeli več edino zveličavni.

Včasih mu je prišla moderna knjiga v roko. To se je zgodilo sicer samo ponaključju, kajti oče ni kupoval takih knjig in profesorji jih tudi niso dajali za nagrado učencem. A semintam se je le pri-

petilo. Čital je vse, kar je dobil. O «šolah in strujah» ni veliko modroval. Kar se mu je zdelo lepo, je prečital.

Kakšen svet se mu je tedaj odprl! Koliko novih misli mu je zarojilo po glavi! Ob, kako bogato, kako pisano je življenje! Koliko nalog, koliko ciljev! Koliko hvaležnega dela za človeka, ki hoče delati!

Včasih se je zamislil. Menil je, da bi pravzaprav profesorji morali opozarjati dijake na to. A oni samo suhoparno predavajo svoje predmete. Profesor fizike živi samo za fiziko, oni matematike samo za matematiko. To je čudno. Saj življenje ni sama fizika, ne sama matematika.

Tudi to se mu je zdelo čudno, da profesorji nič ne pripovedujejo o politiki. Vsi učenci so se zanimali za politiko. Svojo dotično modrost so zajemali iz časnikov, katere so čitali njihovi očetje, dasi niso umeli mnogo. Po nazorih svojih staršev so bili tudi dijaki razdeljeni v različne tabore in v nemale so se ostre debate med njimi.

Pavel se je živo zanimal za vse. To so mu bili sami cilji. Kadar odraste, se bo tudi en pečal s politiko, hodil bo na volitve, morda postane še sam poslanec.

Sedaj je postal priden. Učne snovi so se tako nabrale, da jih ni mogel nihče premagati s samo dobro glavo. Pavel je jemal knjige v roke ter se učil, vendar se pa ni «biflat». To se mu je zdelo nedostojno. Spoznal je, da tako učenje ni nič vredno. Nadrgne se kdo kakšnega predmeta za izpit, potem

pa pozabi vse. On se je pa hotel učiti zase, ne pa za izpričevalo.

Jako mnogo je razmišljal. Z osemnajstimi leti je bil razmeroma jako zrel. Sedaj že ni bil več zadovoljen s knjigami, katere je slučajno dobival v roke, temveč je začel izbirati. Tudi sam je včasih kaj napisal, toda kar je tako izdelal, je pokazal kvečjemu prav dobremu prijatelju.

Z osemnajstimi leti je prestal zrelostni izpit z odliko. Ob tem času ga je doletela prva večja nesreča: Umril mu je oče. To je bil za Pavla hud udarec. Moral se je seznaniti s skrbjo.

Premoženja ni bilo. Nekaj denarja — malenkost — je dobila sestra za doto, za Pavla ni ostalo nič. Skrbni sorodniki so ga nagovarjali, naj poišče službo; kakor maturant z odliko bi bil že lahko kaj dobil. A Pavel ni maral; hotel je studirati. Koliko dijakov se šola, ki so v enakem položaju! Zakaj naj bi se ne posrečilo njemu, kar je mogoče drugim?

Nikakor se ni mogel sprijazniti z mislijo, da bi šel k železnici ali k pošti, ali v drug urad. Tu bi bil vedno samo pol človeka, samo orodje. Lastnih ciljev ne bi mogel imeti, služiti bi moral vedno le tuji volji. Ne. On se mora česa naučiti, postati mora samostalen človek, da bo mogel delovati svobodno.

Dobil je majhen štipendij in s tem je šel na Dunaj, studirati medicino. Če postane zdravnik, bo lahko povsem neodvisen. Tedaj se bo lahko pečal s svojimi cilji.

Dalje prih.

Manifestacijski shod jugoslovanske socialne demokracije.

Belgrad, 10. januarja 1910.

V soboto zvečer je delovala komisija za redakcijo resolucij od 9. do 1 1/2 ponoči ter se je doseglo po debati, v katero so posegli predvsem sodr. Tucović, Korač, Demetrović, Blagojev, Tuma, popolno sporazumljenje v zmislu, da je naloga prve balkanske konference, določiti prvo načelo: Avtonomije in sporazumljenje narodov potom proletariata celega jugoistoka, da se taktični nastopi proti domačim vladam prepušča zastopnikom dotičnih organizacij ter se ima podrobni program glede posebnosti odnošajev posameznih narodov med seboj in jugoslovanskega edinstva določiti na drugi konferenci na podlagi skrbno nabanega materiala in dogovora posameznih organizacij. Začasno sestavijo za to eksekutivni komitè sekretarji posameznih organizacij pod vodstvom inicijatorja prve konference sodr. Tucovića, tajnika srbske stranke v Belemgradu.

V nedeljo 9. januarja se je konferenca otvorila ob 10. predpoldne. Predsedstvo sta prevzela sodr. Lapčević in Gorikian. Preitali so se številni pozdravi iz: Carigrada, Pariza, Soluna, Sarajeva, Banjaluke, Varne, Ruščuka, Šimen, Bitolje (Monastir). Večinoma posivi na ustanovitev federativne balkanske republike. Karakterističen je pozdrav bolgarskega učiteljskega sindikata.

Sodr. Tucović je prečital resolucije ter poudarjal soglasje zastopnikov vseh strank. Sledile se na to končne izjave in slovesa sodrugov Demetrovića, Jordanova (Grabovo nad Plovdivem) Tuma, Korač, Glavinov (iz Bitolja) dr. Košanin (za Rumune), Jakšić (Bosna), Popović (Crnogora). In s tem se je zaključila konferenca.

Strokovni pregled.

Občni zbor ljubljanske skupine Zveze krojačev v Avstriji

se je vršil v nedeljo, dne 16. t. m. v bivši Hafnerjevi pivarni in bil je dobro obiskan. Otvoril ga je predsednik sodrug Brozović, ki je pozdravil navzoče člane in naznanil naslednji dnevni red: I. Poročila za pretečeno leto; II. Vpisovanje in vplačevanje; III. Volitev odbora; IV. Strokovno izveščanje; V. Razmoterosti. Zapisnik zadnjega občnega zbora se prečita in odobri. Blagajniško poročilo poda sodrug Sajovic. Skupni dohodki znašajo 882 K 50 vin., izdatki 452 K 93 vin., 429 K 57 vin., pa se je poslalo Zvezi. Blagajniško stanje koncem leta 1909 znaša 237 K 23 vin. To poročilo se je vzelo na znanje. V imenu kontrole poroča sodrug Potočnik, da so knjige in računi v popolnem redu. Na to poročila se predsednik sodr. Brozović, da je bilo lansko leto šest odborovih sej in šest mesečnih shodov ter občni zbor. Omenja tudi Zvezin občni zbor v Pragi, na katerem je zastopal organizacijo. Odboru se podeli absolutorij. Preide se k drugi točki, t. j. vplačevanje. K tretji točki poroča sodrug Brozović, ki pravi, da je volitev odbora velike važnosti za nadaljni razvoj skupine. Pomisliti je, da je treba voliti za tekoče leto odbornike, ki bodo tudi resno izvrševali svoje funkcije. V odber so bili izvoljeni sodrugi: Brozović za predsednika, Bartl za podpredsednika, Potočnik za tajnika, Šetina za tajnika-naměstnika, Sajovic za blagajnika, Pezdirc za blagajnika-naměstnika, Peterlin, Pogačar, Vивоda, Zajc za odbornike, Gregl in Garafol za naměstnike. V nadzorstvo so bili izvoljeni sodrugi: Falle in Vrhovnik. Knjižničarjem je bil izvoljen sodrug Stupica. Izvoljeni sodrugi so sprejeli odborniška mesta. Volitev se je vršila za vsakega posebej in soglasno. Pri četrti točki se je sklenilo, da naj se vsi, ki se hočejo udeležiti pouka v strokovnem risanju in prikrojevanju, zglasijo pri predsedniku Brozoviću. Ta pouk se ima v kratkem pričeti. Potem pride na vrsto zadnja točka dnevnega reda. Sodrugi Bartl poroča o strok. konferenci in o sklepu, da se ustanovi strokovna zveza za slovenske organizacije. Omenja, da je izvoljen v strokovno komisijo.

Sprejela se je sledeča resolucija soglasno: Današnji občni zbor ljubljanske skupine Zveze krojačev v Avstriji vzame poročilo svojega delegata na strok. konferenci, sodruga Bartla, na znanje ter odobrava njegovo izvolitev v strok. komisijo. O dopisu, ki ga je Zveza poslala strok. tajnistvu, da hoče baje uvesti za slovenske člane čakki strok. list, ki naj prinaša tudi slovenske dopise in nazna-

nila, se razvija daljša debata. Vsi govorniki odklanjajo to ponudbo, ker ni praktična.

Skleno se dalje, da se odkaže cela zadeva odboru, da jo končno reši. Na interpelacijo, ki se tiče nekega bivšega člana, podal je predsednik primerno pojasnilo. Povdarjalo se je, da se mora proti pedlemu obrekovanju drugače postopati. Sodrugi Sajovic vabil je na veselico krojačev, ki bo v soboto 22. t. m. v Hafnerjevi pivarni. S tem je bil dnevni red izčrpan in predsednik sodrug Brozović zaključil zborovanje z ognjevitim pozivom na delo za organizacijo.

Občni zbor Strokovnega društva strojarjev bo na 28., 29., in 30. sušca na Dunaju z dnevnim redom: 1. poročila; 2. volitve; 3. revizija pravil in opravilnika; 4. delavska gibanja in delavsko razmerje; 5. predlogi. — Podružnice in vplačevalnice morajo svoje predloge tri tedne pred 28. suščem oddati na vodstvo društva, če hočejo, da se jih bo upoštevalo. — Strokovno društvo strojarjev ima s koncem 1909 sledeče premoženje:

Društveni sklad	K 3348-73
bolniški	11.890-73
dispozicijski	34.264-25
Dohodkov je bilo:	
na društvenih doneskih	K 24.443-94
na dispozicijskem skladu	32.801-92
na bolniških prispevkih	2612-11
Izdatkov pa je bilo: K 25.070-13 od društvenega sklada; na bolnišnicah K 4348-90, za štrajke pa K 17-335—, in sicer se je dalo:	
za masreglirane	K 483-26
za vodstvo štrajkov	929-88
stavkujočim mizarjem	500—
na Švedsko	400—
v Rannersdorf	6320-68
v Klatove	419-78
v Mezeřici	244—
v Mlado Boleslavo	190—
v Kuty	6150—
Solidarskemu fondu	1697-40

Te številke kažejo, da se tudi ta centralna organizacija lepo razvija.

Politični odsevi.

* **Draginjak I odsek** državnega zbora ima sejo dne 27. t. m. ob 10. dopoldne.

* **Lex Kolisko** se imenuje tisti zakonski predlog, s katerim krošjarji na Nižjem Avstrijskem že leta in leta nemški nacionalci, ki so ga pa v zadnjih letih osvojili tudi krščanski socialci. Ta predlog zahteva v glavnem, da bo edini učni jezik za vse javne šole na Nižjem Avstrijskem sama nemščina. Doslej ni mogel ta predlog nikoli dobiti cesarjeve sankcije. Ampak nemški nacionalci ga vendar vsak hip vnovič vlagajo. V ponedeljek je povabil dr. Lueger nacionalce in krščanske socialce na dogovor o tej stvari. Konference so se udeležili od nacionalcev Chiari, Gross, Pergelt, Urban, Jäger, Höhlz in pl. Stransky ter nemski minister Schreiner. Na konferenci se je dogladno sledeča:

«Pri oktobrskih razpravah o narodnih volitvenih zakonih se je dosegel vsestranski sporazum v tem zmislu, da se ima v vseh narodnih «varstvenih» vprašanjih, tudi kar se tiče izpopolnitve «varstvenih» zakonov, sporazumno postopati. Tedaj se je tudi vložitev kakšnega zakonskega načrta o predmetu lex Kolisko-Axmann pridržala eventualnemu poznejšemu sporazumu. Navzočim se zdi nova vložitev zakona Kolisko-Axmann v nižjeavstrijskem deželnem zboru v sedanjem trenutku že iz formalnih razlogov nedopustna. Krščansko-socialna stranka torej nikakor ni kršila v oktobru dogovorjenih načel v nobenem oziru in je izpolnjevala dolžnost nemške vzajemnosti.»

Čisto po domače se to pravi, da je vsa lex Kolisko-Axmann povsem navaden nacionalistično-demagogičen švindl, kakršen se pogostoma ponavlja pri nacionalistih vseh narodov. Nemški nacionalci so pa zopet nastopili s tem švindlom, kajti dan po omenjenem dogovoru so zopet vložili v deželni zbor lex Kolisko.

* **Graf Khuen Hedervary** si je pridržal še ene ministrstvo, namreč naučno. Res, občudovanja vreden mož, ki se upa kar pet ministrstev obenem sam opravljati. Velerodni graf ima sedaj v svojih rokah: Predsedništvo, ministrstvo na dvoru, notranje, hrvatsko in naučno ministrstvo. «Navadnim» ljudem se stavlja ob temu slučaju zanimiva uganka: Keliko «težkega» dela ima v sedanjih časih minister, če ga lahko kar eden opravlja za pet?

* **izmed novih ogrskih ministrov** so bili doslej le trije javno znani: Khuen, Lukač in Hieronymi. Khuen-Hedervaryja pozna ves svet iz dobe njegovega skoraj dvajsetletnega banovanja na Hrvatskem. Nekateri njegovi nekdanji nasprotniki v Zagrebu pač pravijo, da prihaja sedaj popolnoma nov Khuen Hedervary in pričakujejo od njega prave čudeže ustavnosti in svobode. Na svetu je marsikaj neverjetnega mogoče; ampak verjeti v Khuenovo izpramambo, preden jo je dokazal, je vendar zelo lahkoumno. Dr. Tomasič je jako znan reakcionar in če ni mogel Khuen niti njega pridobiti za hrvatsko ministrstvo, ker se ne vja-

majo njuni nazori o železničarski pragmatiki, tedaj imajo Hrvatje gotovo dovolj povoda, gledati Khuenu na prste. Da se bo delal modernega, naprednega, ustavnega in kdo ve kakšnega še, je že verjetno. Saj je znal tudi kot hrvatski ban osebno «očarati» ljudi. Tak medved kakor Rauch, ni bil nikoli. A v tem tiči prav največja nevarnost. Glede na Khueno sploh ni glavno vprašanje, kaj govori, ampak kakšne naloge ima z Dunaja. Na avdienci je bil tudi pri prestolonasledniku — to je dejstvo, ki se ne sme nikogar prezreti.

Trgovinski minister Hieronymi je že enkrat imel ta resor. V dobi njegove vlade, leta 1904. je bil tudi znani železničarski štrajk, ki ga je Tisza z njegovo pomočjo brutalno in z jako dvomljivimi sredstvi zadušil. Štrajku je sledilo uničenje železničarske organizacije in potem še uničenje kvalificijske svobode za železničarje sploh. Košut je le nadaljeval, kar je začel Hieronymi. Teško je verjeti, da bi bil prišel tudi nadenj nadomoma sveti duh.

Novi justični minister se imenuje dr. Franc Szekely. Bil je državni pravdnik in je končno dosegel stopnjo kronskega pravdnika. Ker se v politiki sploh še ni pokazal, je treba s sodbo počakati do dejanj.

* **Ogrski socialni demokrati** so na nedeljskem shodu, kateremu je sledila velika demonstracija po mestu, povdarjali, da bodo brezobzirno nastopali proti vsaki vladi, ki bi hotela zatajiti splošno in enako volilno pravico. Za sedaj ne zahtevajo od vlade politično nič drugega, kakor da izpolni staro obljubo in da se odločno postavi za splošno in enako volilno pravico.

* **Rauchovi dnevi** so šteti. Če je bilo to že precej gotovo po Friedjungovem procesu, je postalo povsem nedvomno vsled imenovanja Khuen Hedervaryja za ministrskega predsednika. Med obema je namreč še iz dobe Khuenovega banovanja tako osebno sovraštvo, da ni misliti na skupno uravnavanje obeh odličnjakov. Tudi izmed Khuenovih starih pristašev ni mogel Rauch nikogar pridobiti zase, ko je postal ban.

* **Hrvatski sabor** bo, kakor se poroča, v najkrajšem času razpuščen. Khuen čaka baje le na to, kako se razvijejo reči v ogrskem parlamentu, katerega tudi pričakuje razpust. Hrvatske volitve bi se vršile sočasno z ogrskimi.

* **Ogrski državni zbor** ima šele v ponedeljek sejo. Razume se, da se splošno pričakuje z največje napetostjo.

* **O bosonski konstituciji** javljajo «Narodni Listi», da je njen načrt jako obsežen in ima šest delov. Prvi del obsega splošne ustavne določbe, drugi volilni red, tretji pa opravilnik za deželni «Sabor». Posameznosti še niso znane.

* **Glede na odkup kmetov** v Bosni poroča «Bosnische Korrespondenz», da bo deželna vlada takoj, ko se snide doslej seveda še neizvoljeni sabor, predložila načrt zokona, po katerem prevzame dežela sama fakultativno zemljiško odvezo. Sočasno bi se z zakonom razveljavili vsi privilegiji, ki so bili doslej podeljeni privatnim denarnim zavodom za odkup. Nekoliko verjetnosti dobiva ta vest, ker je iz agrarne banke izstopil ravnatelj Grassl, ki je imel nalogo, organizirati odkupne posle v banki. To kaže, da banka ne misli več na to oderuško kupčijo.

* **Na Bolgarskem** se že dlje časa vodi proces proti visjim častnikom, ki zelo razburja javno mnenje. Obtožen je general Vazov in še dva častnika, da so jih podkupile neke tuje tovarne za orožje in zato so sprejemali za bolgarsko armado ničvredno orožje in streljivo. Trdi se, da se je kupilo 50.000 bomb, od katerih ni niti tisoč za rabo. Čisto podobne reči so imeli tudi v Srbiji.

* **V nemškem državnem zboru** je bila ostra debata radi nekaterih poljskih uradnikov, ki jih je vlada premestila, ker so glasovali za poljskega kandidata. Vlada se je postavila na stališče, da uradnik ne sme rabiti svojih političnih pravic tako kakor drugi državljani, ampak se mora ozirati na svoj uradniški poklic. Če bi to obveljalo, bi bile sploh uničene politične pravice uradnikov. — Razprava se še nadaljuje.

* **Mladinsko organizacijo na Nemškem** je začela preganjati vlada. Berlinsko policijsko predsedništvo je razpustilo prosto mladinsko organizacijo za Berlin in okolico, češ da je politično društvo, kateremu ne smejo pripadati osebe izpod 18 let. V Berlinu se boje, da ne bi bili bodoči rekruti dovolj navdušeni za militarizem.

* **Angleške volitve** se imele, kolikor je bilo znano do terka večer sledeči rezultat: Izvoljenih je 92 unionistov (konservativcev), 77 liberalcev, 16 delavskih kandidatov, 13 irskih nacionalcev. Pridobili so unionisti 37 mandatov, liberalci 7, delavci 1. Nadaljne rezultate objavimo v rubriki «Zaduje vesti».

* **V Belgiji** se pripravljajo nove volitve. Meseca maja bo voliti polovico poslancev. Klerikalci, ki sedaj odločujejo v zbornici, imajo pred temi volitvami precej strahu. Od raznih strani se priporoča skupen nastop liberalcev in socialistov proti klerikalcem.

Domače vesti.

— **Dr. Janex Evangelist Krok**, glavni zastopnik inteligence v klerikalni stranki, pada nižje in

niže in če pojde se nekaj časa tako dalje, bo kmalu tam, kamor sili klerikalna politična morala sploh: Na dnu po guojnici smrdede luže. Dr. Krek je med voditelji klerikalne stranke tisti, ki zlasti na Dunaju rad kaže, da ni zadovoljen, če mu le backi slepo slede, ampak da želi tudi priznanja resno, moderno mislečih ljudi. Kreku ne ugaja, če ga smatra kdo za «horniranega farja», ampak veljati hoče za socialno izobraženega, demokratično mislečega človeka iz dvajsetega stoletja. V državnem zboru je večkrat tako nastopil, da bi mu človek, ki bi ga sodil le po ondotnih govorih, priznal vse tiste lastnosti. Človeku ki dobro delo, če bi bilo res tako in če bi megal verovati v odkritosrčnost njegovih dunajskih besed, bi se še sprijaznil z dejstvom, da ne pokaže hrbita stranki, ki se z vsemi svojimi nameni in z vsem svojim delom postavlja v nasprotje proti Krekovim besedam. Toda dr. Janez Evangelist Krek ni tak, kakršnega se kaže na Dunaju, ampak svoje pravo lice nosi v Ljubljani. Na Dunaju igra hinavsko igro, v Ljubljani trobi odkritosrčno v rog najpoddlejše klerikalne obrekovalne demagogije. V tej sliki se je zopet enkrat pokazal v pondeljek pri klerikalnih «abstinentih». Nas Krek se včasih rad dela posebno važnega; pa tega mu ne bi zamerili. Tak kolikortoliko slavohlepen namen je imel njegov «protialkoholni» predlog, ki ga je vložil v državnem zboru. Prodaja žganja naj bi bila po tem predlogu dovoljena samo v zaprtih steklenicah po 5 litrov. Svojim ovčicam je Krek pripovedoval Giulijvo historijo, kako se socialni demokratje krivi, da ta predlog se ni prišel na dnevni red v državnem zboru. Svojo povest je Krek po «Slovenčevem» poročilu zaključil s sledečimi besedami:

«Mogoče je, ne trdim, ampak mogoče je, da dunajski židovski prodajalci žganja podpirajo z denarjem socialno demokracijo. V tem slučaju nam je lahko vse umljivo.»

Dr. Janez Evangelist Krek! Ali ste slutili, kakšno infamijo ste izrekli s temi harabskimi besedami? Ali mislite, da je v političnem življenju dovoljena taka lumparija? Kaj bi se zdelo Vam, doktore, ako bi socialno-demokratični list zapisal: «Mogoče je, ne trdim, ampak mogoče je, da je bil dr. Krek od veleposrednikov podkupljen za svoje glasevanje proti socialno-demokratičnim draginjskim predlogom?»

Dr. Krek! Orožje, katerega sta se poslužili v tem slučaju, morda v zavesti, da govorite za zaprtimi vrati, prihaja iz ropotarnice italijanskega «brava» starejše šole, podlo je. Ne čudite se, ako se bo polagoma tudi vejak taksiral po orožju, ki ga rabi.

— **O abstinenca** govore in pisarijo klerikalci prav tako, kakor da so oni vzeli to gibanje v zakup. Na Slovenskem je delo proti pijančevanju sploh še prav malo razvito in če so klerikalci z besedami kaj storili v tem oziru, jih je vendar tudi med njimi prav malo takih, da bi jim bila pri srcu stvar samaposebi; antialkoholizem jim večinoma ni nič drugega, kakor novo agitatorično sredstvo za klerikalizem. V Ljubljani se vidi to popolnoma jasno. Začeli so s pridigami proti pijančevanju in so vabili na svoje sestanke vse brez razlike stranke; niti enega koraka pa niso storili, da bi postalo gibanje res nestrankarsko, ampak takoj so ga hoteli monopolizirati zase. Jezikavi kakor so, govore pač neznansko veliko o svojem „abstinenčnem“ delovanju; koliko so pa res storili in koliko so dosegli, je pa drugo vprašanje. Če pride človek na klerikalno veselico, dobi najboljši odgovor. Na „katoliških“ zabavah, na katerih se zbirajo njihovi najodličnejši pristaši, je včasih taka atmosfera kakor v kaki beznici. Dasi socialna demokracija ne bobna po sejmarso radi protialkoholne agitacije, vendar lahko pravimo, da so n. pr. veselice naše „Vzajemnosti“ naravnost vzorne v primeri z večino klerikalnih zabav. Namesto tiste bedaste reklame bi bilo mnogo pametnejše, če bi se kar naravnost priznalo: Pijančevanje je ena najostudnejših navad, kar jih je razširjenih med Slovenci in doslej je ta smrdljiva šega še popolnoma medstrankarska. Ni čuda. Čez noč se take grdobije ne dajo odpraviti; preden je pa sploh kdo mislil na to, da bi kazalo nastopiti proti pijančevanju, so pa še v časih, ko socialne demokracije niti bilo ni med Slovenci, klerikalci in liberalci slavili pivsko korajžo kot prav posebno narodno krepost. Pijančevalo se je v farovžih prav tako, kakor v hišah posvetnjakov in kdor je spravil več trdnih pod mizo, je bil večji „junak“. Če imenujete danes „greh“, kar ste še predvčeranjem imenovali „možatost“, se ne smete čuditi, da Vam nekdanji učenci ne verjamejo, ampak da ga „junaško“ pijejo dalje. Socialna demokracija dobro ve, da je pijančevanje huda mora in je začela boj proti njej, preden so se začeli častiti klerikalci postavljati. Nadaljevala bo ta boj povsem brez ozira na klerikalne metode. Če misli n. pr. Krek, da je treba pritrđiti vsakemu njegovemu predlogu le zato, ker je baje abstinent, se zelo moti. Saj bi sicer tudi lahko predlagal, da naj se delavcem ne daje nikakršna plača, ker si potem ne bodo mogli kupovati pijač. Gospodje katoličani bodo že morali dovoliti, da ravna socialna demokracija tudi v tem vprašanju po svojem prepričanju in če se naša pota tukaj ne vjemajo, je glavni razlog pač ta, da ne pričakujemo zboljšanja od sile, temveč od spoznanja.

— **Spiritisti so klerikalci** tudi že postali. Kar tajne misli socialistov znajo čitati. Ali ne verjamete? Pa berite v «Slovencu» sledeče: «Sicer pa rdeča vodilna gospoda dejansko na volilno reformo ni tako huda, kakor se dela po svojih diskusijah. Zasebno lepo med seboj priznavajo, da je ljubljanska volilna reforma naravnost izyrsna, ampak zaradi lepšega in po socialno-demokratski navadi morajo biti nezadovoljni z njo in morajo delati vodo, da vjamejo kaj gimpelnov. Socialno-demokratska jeza je zelo smešna in to tembolj, ker po ljubljanski volilni občinski izpremembi prilze tudi socialni demokrat v ljubljanski občinski svet, kar bi ne bilo tako gotovo, če bi uvedli čisto nepravo delavsko kurijo brez proporcenega načina volitev. Socialna demokracija doslej še nima nadzemeljske zveze s klerikalci in zato bi se človek čudil, odkod katoliški gospodje tako «nalančno» vedo, kako sodijo socialisti o njihovi pokvečeni reformi, če ne bi vedel, da je pri «Slovencu» najnavadnejša navada, izvijati iz trte. Kar se tiče klerikalnega modrovanja, pa le to: Ako pridejo socialni demokratje po kateremkoli volilnem redu v občinski svet, ne bodo «prilezli» vanj, ampak bodo izvoljeni vsaj tako pravično kakor drugi svetovalci. Če je lezenje v klerikalni stranki navadno, se ga socialni demokratje še niso naučili.

— **O ljubljanski volilni reformi** se je zopet razpisal „Slovenec“ v torkovi številki. Seveda imajo po njegovem klerikalci najplemenitejše namene in so zopet enkrat prvi demokratje vsega sveta. „Slovenčev“ papir je zelo potrpežljiv in politična sleparija je vedno znala uganjati z besedami take igre kakor žonglerji s krogliami in palicami. Pluralno volilno pravico vpeljujejo klerikalci samo zato, ker so ognjevitii oboževalci splošne in enake volilne pravice. Prav samo zato! Ta švindl je vendar preveč steklen. Z enako volilno pravico se kurije sploh ne vzamejo. Ampak če res ne gre brez kurij, tedaj je le treba vedeti, da je enkrat ena ena in enkrat dve dve, pa se tudi razume, da je enakosti še vedno bližji tisti sistem, ki daje vsakemu volicu po en glas, kakor pa tisti, ki daje delavcu po enega, fajmoštrom in kapitalistom pa po dva. Svojim lahko pripovedujejo klerikalci, kar hočejo, ampak resnica je, da vpeljujejo pluralni zistem le zato, ker imajo tako upanja na več mandatov.

— **Preustroj ljubljanske obrtne nadaljevalne šole.** Ljubljanska obrtna nadaljevalna šola je bila do letošnjega šolskega leta združena z ljubljansko realko. Ker je pa število učencev raslo od leta do leta, je prišla deželna vlada do izpoznavanja, da bi bilo bolje, če se šola porazdeli po strokah in vsaka stroka oddeli posebnemu vodstvu. Zaradi tega se je v začetku tekočega šolskega leta preselila ta šola na I., II. in III. mestno šolo in na mestno nemško deško ljudsko šolo. Na I. mestni šoli je nastanjena obrtna nadaljevalna šola za mehansko-tehniške obrti. Šola je trirazredna in ima pet vzporednic, skupaj torej osem razredov. Vodja te šole je nadučitelj J. Dimnik. Na II. mestni šoli se nahaja nadaljevalnica za stavbinske obrti. Tudi ta šola je trirazredna ter ima pripravljalni tečaj in dve vzporednici, skupaj šest razredov. Vodstvo je povjereno nadučitelju J. Jegliču. Na mestni nemški deški ljudski šoli je obrtna nadaljevalnica za oblačilne in umetniske obrti, ki obstoji iz dveh razredov, dveh vzporednic in pripravljalnega tečaja. Šolo vodi nadučitelj T. Valenta. Na III. mestni šoli je splošna obrtna nadaljevalna šola z dvema razredoma in pripravljalnim tečajem. To šolo pohajajo vajenci raznih obrti. Vodstvo šole je poveril šolski odbor vodji J. Levcu. — Na vseh teh šolah poučujejo ljudski učitelji, ki so izprašani za pouk na obrtnih nadaljevalnih šolah; le strojeznanstvo in tehnologijo poučuje v III. razredu na I. in II. mestni šoli inžener Foerster. — Za pouk na obrtnih nadaljevalnih šolah prejema učiteljstvo za vsako tedensko uro po 10 K na mesec, v pripravljalnih razredih pa po 8 kron. Učni jezik je na vseh šolah slovenski; pohaja pa vsi štiri obrtne nadaljevalne šole kakih 700 učencev. Poučuje se ob četrtkih in nedeljah od osmih do dvanajstih dopoldne.

— **Samomor.** V terek popoldne se je obesil na supi na Dolenjski cesti št. 29 vpokojeni stražnik Fran Šinkovec, rojen 1869. l. na Gumnišah. Nesrečnežu se je brčkone omračil um in je v tem stanju sklenil storiti smrt, kajti, koga je sin vprašal, če se sme iti malo podrsat, mu je rekel, da naj le gre, in da se morda ne vidita več, ker se mu zna vdreti led. Na lice mesta došla policijska komisija je odredila, da so njegovo truplo prepeljali v mrtvašnico k Sv. Kristofu. Zapustil je ženo in dva otroka, od katerih je stareši pri mornarjih, mlajši pa je še nepreskrbljen.

— **Gledališče in delavstvo.** Zadnjič smo poročali o predlogu dr. Trillerja v deželnem zboru, da se prepusti v bodoči sezoni ljubljansko gledališče sematertja tudi krščansko-socialni zvezi in eventualno kakšni drugi organizaciji, ki bi se bavila z dramatikom, morda v okvirju socialne demokracije. Tako organizacijo že imamo v Ljubljani in okvirju «Vzajemnosti» in kakor kakor kažejo dosedanji poizkusi, se bo obnesla. Če bi bile pri nas razmere drugačne, bi rekli, naj se prepušča gledališče edino zavodu, ki ima nedvomno umetniško nalogo. Toda če vpoštevamo ljubljanske okolnosti, moramo reči, da je je Trillerjev predlog popolnoma umesten in če se usvoji, bo «Vzajemnost» gotovo zahtevala zase enake pravice kakor kleri-

kalci. Znano je, da si zidajo Nemci svoje lastno gledališče v Gradišču in se bodo popolnoma preselili tja, ko bo dozidano. Tedaj ostane slovenskemu vseh 7 dni na teden. Za osem predstav (z nedeljsko popoldne), oziroma še več, kadar je praznik, pa gledališče še nima rednega občinstva. Ker igrajo račun pri tem zavodu zelo veliko vlogo, ni verjeti, da bi hotelo gledališče vsak večer samo igrati. V tem slučaju je pa gotovo bolje, če se prirejajo kakorkoli ljudske predstave, kakor da bi bilo gledališče kar po štirikrat na teden zaprto. Če dobi «Vzajemnost» pravico predstav, bo storila vse, da bodo dostojne in da bodo kolikor le mogoče služile umetnosti. Seveda ne bo dovolj, da se pravi: Oder Vam je na razpola, igrajte! — ampak treba bo tudi na drug način omogočati in pospeševati take predstave. Ne more se zahtevati, da bi „Dramatično društvo“ meni nič, tebi nič dalo trgali svojo garderobo, ne more se pa tudi zahtevati, da bi ubogi delavci v zraku lovili tisočake za nabavo potrebščin. To so vprašanja, ki se bodo morala rešiti, če se hoče ljudstvu res dati plemenitega užitka. Itak se je za ljudsko umetnost doslej povsod storilo več kakor na Slovenskem.

Zadnje vesti.

Niževavstrijski deželni zbor. Dunaj, 19. januarja. V deželnem zboru je večina sprejela predlog, da se ustanovi mesto drugega namestnika deželnega maršala. Socialisti so glasovali proti predlogu. Začela se je proračunska razprava. Proti proračunu je govoril socialni demokrat Seitz, ki je ostro in obširno kritiziral krščansko socialno upravo. Upravni odsek je sklenil, da se vpelje namesto diet za poslance letni pavšal.

Za trgovinske pogodbe. Zadar, 19. januarja. V dalmatinskem deželnem zboru je poslanec Vučkoti utemeljeval svoj predlog, da naj se pri sklepanju trgovinskih pogodb s Srbijo in Črnogoro ne dovoli le uvoz zaklanega mesa, temveč tudi žive živine. Predlog je bil sprejet.

Češki deželni zbor. Dunaj, 19. januarja. Ministrski predsednik baron Biernth je konferiral zaradi češkega deželnega zbora s knezom Lobkovicem, grofom Čiam Martiniem, grofom Nostizem in deželnim odbornikom dr. Urbanom. Zatrjuje se, da bo deželni zbor sklican na vsak način.

Angleške volitve. London, 19. januarja. Član delavske stranke Turist je pridobil nov mandat. Med doslej izvoljenimi delavskimi kandidati so sledeci: Idill Thome v South Idest Ham; Suoven v Blackburnu; Jowett v Bradfordu; Grady v Leedsu; Roberts v Norwicu; Pointer v Sheffieldu; Hartley v Bradfordu. Glasovi delavske stranke so se pomnožili.

London, 19. januarja. Doslej so znani sledeči rezultati: 120 konservativcev, 97 liberalcev, 21 članov delavske stranke, 28 nacionalistov. Napram liberalcem so se glasovi konservativcev pomnožili. Vendar konservativci že priznavajo, da ne bodo dosegli večine, tolažijo se pa, češ, da bodo čez leto dni zopet volitve in da bodo tedaj zmagali. Liberalci računajo, da bo znašala večina proti konservativcem, seveda vstevši člane delavske stranke, okrog 100 mandatov. Najzanesljivejši liberalni okraj, zlasti oni na Škotskem, še niso volili.

Gorica. (Javno predavanje). Delavcem mesta in okolice naznanjamo, da priredi Delavsko izobraževalno društvo v Gorici v ponedeljek, 24. t. m. ob 9. zvečer javno predavanje, kjer bo govorila slovenska pisateljica Zofka Kveder-Jelovšek iz Zagreba o ženskem vprašanju. Ker je predavateljica v delavskih krogih po svojih spisih jako dobro znana, je pričakovati najobilnejša udeležba. Prostor predavanja se naznani na vabnih.

Gospodarski pregled.

Za goriške Hranilnico in posojilnico. Vsi sodrugi, ki imajo še pristopnice za Delavsko Hranilnico in posojilnico, se pozivajo, da jih takoj izpolnijo in pošljejo sodrugu Petajanu, Gorica, Via Teatro 20. Hranilnica in posojilnica začne s svojim delovanjem meseca februarja.

Shodi.

Lesnim delavcem v Ljubljani naznanjam, da namerevam društveni shod ne bo v nedeljo 23. t. m., ampak v nedeljo 29. t. m. Vabim pa vse lesne delavce na ljudski shod, ki bo v nedeljo 23. t. m. v Mestnem domu. Iv. Tokan.

Shod v Gorici. Vse sodruge iz mesta in okolice pozivljamo, da se gotovo udeleže važnega shoda, ki bo v nedeljo, 23. t. m. ob 10. dopoldne v društvenih prostorih. Poročilo bo sodrug dr. Tuma o balkanski socialistični konferenci. Pri drugi teči se bodo razpravljale važne strankine zadeve

Socialni pregled.

* **V tovarni glasovirjev** tvrđke Enrico Bremir v Trstu, ul. Giovanni Boccaccio, je izbruhnila stavka mizarjev, vsled prevelikega izkoriščanja delavcev. Tvrđka išče sedaj povsod stavkokaze. Da jih v Ljubljani ne bo dobil, zato je poskrbljeno.

Zahtevajte
po vseh gostilnah,
kavarnah in
brivnicah

"Rdeči Prapor"

Ljudski shod

zaradi

ljubljanske volilne reforme

bo v nedeljo, dne 23. t. m. ob
10. dop. v „Mestnem Domu“.

Kovinarji, pozor! Ključavničarji firme Weibl v Ljubljani, Slomska cesta, stavkajo že peti teden. Noben kovinar naj ne išče dela pri Weibelnu. Vsak naj se poprej informira v Strokovnem tajnistvu v Ljubljani, Selenburgova ulica 6/II.

Iz stranke.

O Zbor krajne organizacije jugoslovanske socialno-demokratske stranke v Pulju se je vršil v nedeljo, dne 15. januarja v prostorih „Arco Romano“ ob jako dobri in nepričakovani udeležbi. Dvorana je bila natlačeno polna do zadnjega kotička. Točno ob pol 4. popoldne je sodr. Haramina otvoril zbor s primernim nagovorom. Zboru je predsedoval sodr. Zlobec, zapisnikar je bil sodr. Jelčič.

O prvi točki: „Socialna demokracija in njena temeljna načela“ je poročal sodr. Haramina, ki je v jako poljudnem govoru pojasnil namen socialno-demokratske stranke in obrazložil temelje, na katerih stoji. O drugi točki: „Položaj delavstva in potreba političnih organizacij“, je poročal sodr. Furlan, ki je obširno pojasnil sedanji položaj in nujno potrebo političnih organizacij. Nato je govorilo še nekoliko sodrugov, ki so vsi priporočali navzočim, tudi še nečlanom, naj se čvrsto poprimajo dela in agitirajo za boljši in večji uspeh organizacije. Poslušalci so kazali pri vseh izvajanjih veliko zanimanje.

Potem je poročal o blagajni sodrug Fabiančič, ki je dokazal, da je imela organizacija mnogo stroškov in premalo dohodkov.

Nato se je prešlo k volitvi novega odbora. Izvoljeni so sledeči: Haramina, Furlan, Jelčič, Fabianovič, Zlobec, Leskovec in pa Moder.

Ob peti točki „Raznoterosti“ je bila otvorena debata, v katero so posegli: Haramina, Jelčič, Kokotovič, Fabiančič, Furlan in drugi sodrugi. Nato se je sklenilo obvestiti vse organizacije, da imajo dolžnost pošiljati svoje delegate na seje političnega odbora in naznaniti političnemu odboru, koliko Slovencev in Hrvatov imajo med svojimi člani.

Potem je imel še zaključni govor predsednik zbora, sodr. Zlobec, in ob 8. zvečer je zaključil ta lepo uspeli shod, ki je pokazal, da se slovenski in hrvaški delavci v Pulju zavedajo svoje dolžnosti in svojega obupnega položaja. Pokazali so, da so zreli in previdni in da se ne dajo več „šmirati“ od klerikalnih in liberalno-narodnih sleparjev in hinavcev.

Le pogumno naprej, sodrugi in somišljeniki, in zmaga bo naša!

Sodrugi, somišljeniki! Zahajajte le v
take gostilne,
kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše
glasilo... Agitirajte
po vsod za **„Rdeči Prapor“!**

Umetnost in književnost.

Opera. V torek je pršla opera po daljši pavzi zopet do veljave z uprizoritvijo novo študirane, ljubljanskemu občinstvu že znane Puccinijeve „Toske“. Dočim sta libretista nagradila v knjigi cele kopo krvočnosti in hotela tako ustvariti visoko dramatično delo, je Puccini ostal zvest svojem značaju in spisal pretežno lirčno opero. Sceničnih efektov ne primanjkuje Toski. Prvo dejanje se pač največ zato vrši v cerkvi, ker daje tak prizor priliko za razkošne dekoracije; lahko se vplete sicer čisto nepotrebna procesija, maša kardinala i. t. d. Puccini je pograbil priliko pa je prav lepo vpletel cerkveno glasbo. V drugem aktu začnajo pokati „dramatične bombe“: Mučilnica, iz katere se slišijo grozni klici, samomor Angelotija, umor Scarpie, sveče ob mrličevi glavi i. t. d. V tretjem aktu imamo pa na odru cel ploten vojakov, ki ustrelj Cavaradossija pred očmi občinstva in nazadnje že skok Toske v globotino. Smrti in efektov je torej dovolj. Toda libretista, ki sta fa-

bricirala besedilo, sta glasovita in sta si s svojimi teksti zaslužila že par milijonov... O Puccinijevi glasbi, ki spušta v Toski svoje najbolj bleščeče rakete, se je pisalo že toliko, da bi se težko dalo povedati kaj novega. Dovolj je, če priznamo, da stojimo na strani onih, ki pritrjujejo njegovi glasbi. Uprizoritev je bila za naše razmere vse hvale vredna. Gospa Nordgarta je za Tosko kakor ustvarjena in bila je ta večer posebno dobro razpoložena, tako da je s čudovito lahkoto zmagovala vse težave partije, ki je bila spisana kar za najboljšo pevke. Povedati se mora, da je bila tudi v mimiki in v gestah izvrstna. Zelo častno sta rešila svojo nalogo njena partnerja g. Fiala (Cavaradossi) in g. Vulaković (Scarpia). S svojim simpatičnim glasom je dobro izvedel svojo manjšo partijo begunca g. Bukšek; to je reči tudi o cerkovniku Patočki. Ostale vloge so neznatne.

Opereta ima že dolgo prvo mesto na našem odru. Pravijo, da je tudi drugod tako, ampak to ni tolažba. Umetniška vrednost operete stoji v zadnji vrsti. Nismo celoti in priznavamo tudi opereti radi, kar ji gre. Ampak da pritiska opero, posebno pa dramo, popolnoma ob steno, je prežalostno; in nazadnje se bo moralo vendar ponoviti vprašanje: Ali ima slovensko gledališče biti narodno-kulturni zavod, ali samo zabavišče za blazirano buržoazijo? „Dolarska princesa“ se je pela desetkrat; „Galeotto“, „Oče“ i. dr. se je uprizorilo po enkrat! V „Dolarski princesi“ je dvakrat pela uloga Daisy gospodična Hrastova. Nekateri časopisi so delali kar povodenj ob teh nastopih. Pravijo pa, da gospodična Hrastova sploh ni debitirala za angazma in po Ljubljani se še nekako demonstrativno govori, da gledališki oder ni za take dame. Če je res tako, tedaj sploh ne razumemo, čemu je bil eksperiment in za kritiko odpade v tem slučaju vsaka naloga. Z veseljem bi pozdravili vsak nastop novih domačih moči, toda kdor hoče v gledališču izkusati svoj talent, ga mora ljubiti. V Eyslerjevi „Umetniški krvi“, ki nas tudi po večkratnem ponavljanju ni megla prekomerno navdušiti, je zadnjič kot Terelli nastopil nov pevec, ki pa ni bil kos svoji nalogi. Povdarja se, da je ta partija pisana za Girardija, ne vemo pa, kaj naj se s tem dokaže? Tudi Girardijevi „fokselni“ (ta beseda je dobila na našem odru že domovinsko pravico) nam niso vedno imponirali.

Grča. To je naslov drami, ki je pravkar izšla v založbi „Goriške Tiskarne“ kot 25. zvezek „Taliže“. Pseudonim pisatelja je Rikard Svoboda. „Grča“ je tista drama, o kateri smo že poročali, da je deželna vlada prepovedala njeno uprizoritev in je intendantca vložila ugovor proti prepovedi. Cena knjižici je 1 K, po pošti 10 vin. več.

Dopisi.

Trbovlje. (Obletnica rudarske nesreče.) V nedeljo, dne 30. t. m. bo ob polštirih popoldne na novem pokopališču v Trbovljah peta obletnica dne 26. januarja leta 1905 vsled dušilnih plinov v jami ponesrečenih 5 rudarjev. Zbirališče je na vrtu gosp. Jak. Božiča, odkoder se odkoraka točno ob pol treh z večerom na pokopališče. Nagrobni govor ima sodrug E. Kristan iz Ljubljane. Rudarji! Delavci in delavke, vsi, ki vam preti dan za dnevom enaka nevarnost, pridite trunoma in pokažite sočutje in solidarnost s trpini, ki so bili žrtve nenasičljivega kapitalizma.

Kjer sta v redu tek, prebava,
Sta telo in duša zdrava!
Torej: Da ne boš bolan,
Vživaj pravi „FLORIAN“.

Želodčni liker

je pripravil tek in prebavo marsikomu, ki je zaman kupoval draga in nepriljetna zdravila!

Ljudska kakovost liter K 2-40.
Kabinetna kakovost „ 4-80.
Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Postavno varovano.

Društvene vesti.

§ Podružnica Unije rudarjev v Trbovljah priredi veliko predpustno veselico v nedeljo, 23. t. m. v prostorih g. Jakoba Božiča. Na veselici svira godba organiziranega delavstva v Trbovljah. Poleg plesa bodo še mnoge druge zabavne priredbe. Vstopnina za moske 40 vin.

Raznoterosti.

† Na vsoučiliščnega profesorja na Dunaju dr. Aleksandra, ki je specialist za usesne in nosne bolezni, je streljal krojaški pomočnik Soukup, ne da bi ga zadel. Vzrok: Soukup je bil operiran, toda operacija se ni posrečila, za kar je tudi tožil zdravnik za 20.000 K odškodnine, pri tem pa pogorel v vseh instancah.

† Grozilno pismo Kramaru. Ob priliki nadomestnih državnozbornih volitev v Pragi je dobil drž. posl. Kramar grozilno pismo, v katerem se pravi, da mora biti ubit, ako bi bil izvoljen Mladočeh. Podpisano je pismo: K usmrčenju psa Kramarja izsrečkani narodni socialci. Policija zasleduje, kdo je pisal ali odposlal to pismo.

† Konfiskacija Ferrerjeve zapuščine. Protest proti konfiskaciji nepremičnin ubitega Ferrerja je zavrnilo špansko ministrstvo. V kratkem bo španska vlada konfiscirala posestva, založarno in šolo Ferrerja in namerava zapleniti tudi premoženje, ki je imel Ferrer na Francoskem.

H. Suttner

Ljubljana :: Mestni trg
razpošilja ure, zlatino in
srebrnino na vse kraje sveta,
obrnite se zanesljivo na domačo slovensko
tvrdko. — Veliki novi cenik zastoj.
Novost: Ploščnata, tanka, prava
nikelnasta Anker-Roskopf ura na 6
kannov, pokrovi ostanejo vedno beli,
prav natančno 36 ur idoča K 4-50. —
Srebrne ure od 6 K naprej. — Večletno
jamstvo. Ako blago ne ugaja, se denar
vrne nazaj. — Veržice s slov. trakovi:
nikelnasta K 1-20, srebrna K 5-49

Našim somišljenikom priporočamo:

Jlirija in Praxin kremo
za čevlje.

Ciril in Metodovo vazelino in
vazelino z mednarodno znamko Ciril Metoda
ter Polerin čistilo za kovine.

Te predmete izdeluje domača tvornica kemičnih izdelkov
Golob & Volk, Ljubljana. 52-1

Delavski žepni koledar

za leto 1910
je izšel.

Cena 80 vin., po pošti 10 vin. več.

Naročila in denar je poslati

Upravi „Rdečega Prapora“ v
Ljubljani.

Posteljno vlago

se odstrani takoj. Starost in spol se morata naznaniti. Pojasnila brezplačno.

Zavod Aeskulap št. 465
20-3 Regensburg, Bavarsko.

Kavarna

„Unione“ v Trstu

ul. ca Caserma in Torre Bianca
se priporoča.

Vsi, ki se čutite trudne in slabotne,

ki bi čete okrepiti svojo slabotno telo in pojačiti svoje pregnane in utrujene živce, ste nervozni, neodločni, bolelni in oslabei zaradi oslabiljivih bolezni; vsem doječim materam, dojiljam in dojencom, če jih ne hranite z materinim mlekom, če hočete imeti čvrste in zdrave otroke, vsem tistim priporočamo živce utrjujoče, okrepujoče in kri tvoreče hranivo, ki se imenuje **Stadin**, t. j. doktorja pl. Trnkoczya sladni čaj. S sladinom se prihrani 50% na stroških v gospodinjstvu. Vse to dokazujejo tisoči izpričeval. En zavoj 1/4 kg velja 50 vinarjev. Po pošti najmanj pet zavojev. Glavna zaloga lekarna Trnkoczy, Ljubljana. 52-21